

Finansowe wsparcie rodzin z dziećmi wyższe o 40 mld zł rocznie po VIII kadencji Sejmu

Jeśli zgodnie z planem rządu od lipca 2019 r. w życie wejdzie upowszechnienie świadczenia wychowawczego 500+, to reformy podatkowo-swiadczeniowe skierowane do rodzin z dziećmi wprowadzone w obecnej kadencji Sejmu zwiększą zakres finansowego wsparcia rodzin o 39,6 mld zł rocznie. Wsparcie rodzin z dziećmi to najistotniejszy element pakietu rozwiązań podatkowo-swiadczeniowych analizowanego w najnowszym Raporcie Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA, z którego wynika, że po uwzględnieniu wszystkich długoterminowych rozwiązań przyjętych podczas VIII kadencji Sejmu gospodarstwa domowe zyskują 32,7 mld zł rocznie.

Jak wynika z najnowszego Raportu Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA* na całkowite korzyści gospodarstw domowych wynikające ze stałych rozwiązań przyjętych przez rząd Zjednoczonej Prawicy, poza tymi skierowanymi do rodzin z dziećmi, składają się wzrost rent i emerytur ponad ustawową waloryzację (4,5 mld zł rocznie), wprowadzenie darmowych leków z wykazu dla osób w wieku 75+ (0,7 mld zł) i wsparcie w ramach programu „Za życiem” (0,6 mld zł). Jednocześnie negatywnie na portfelach gospodarstw domowych odbiły się rozwiązania przyjęte w ramach systemu podatkowego. Utrzymanie wyższych stawek VAT bezpośrednio obciąża budżety gospodarstw domowych kwotą około 4,5 mld zł rocznie, podatek bankowy przynosi budżetowi państwa dodatkowe korzyści w wysokości 3,6 mld zł, a podatek solidarnościowy podniósł podatki bezpośrednie o około 1,2 mld zł. Na dochody gospodarstw domowych istotny wpływ miała kontynuacja mrożenia parametrów systemu podatkowego, która nawet po uwzględnieniu wprowadzenia wyższej kwoty wolnej od podatku dla osób o najniższych dochodach, oznacza opodatkowanie wyższe o 5,2 mld zł w porównaniu ze zindekсовanym systemem z początku VIII kadencji Sejmu. Jednocześnie należy pamiętać o tym, że w 2019 roku na sytuację materialną gospodarstw domowych wpływ będzie miał szereg jednorazowych rozwiązań, takich jak obniżenie opodatkowania energii elektrycznej czy planowana w maju 2019 r. wypłata tzw. trzynastej emerytury. Razem te rozwiązania podniosą korzyści gospodarstw domowych w 2019 r. o 11,9 mld zł, z czego 8,4 mld zł to korzyści netto gospodarstw emerytów i rencistów z trzynastej emerytury.

Finansowe wsparcie rodzin biednych i bogatych

Modelowana wartość wsparcia skierowanego do rodzin z dziećmi w ramach systemu podatkowo-swiadczeniowego od końca 2015 r. do końca marca 2019 r. wzrosła w wymiarze rocznym z 20,0 mld do 41,3 mld zł, a po upowszechnieniu świadczenia 500+ na pierwsze dziecko w lipcu 2019 r. osiągnie wartość 59,6 mld zł rocznie. Włączając tę planowaną reformę programu Rodzina 500+, przeciętna wartość wsparcia rodzin z dziećmi z najniższej grupy decylowej** wzrośnie z 300 zł w 2015 r. do 870 zł miesięcznie pod koniec VIII kadencji Sejmu. Przeciętnie najwyższa wartość wsparcia przypadnie rodzinom z czwartej grupy decylowej (1120 zł miesięcznie). Jednak, co warto podkreślić, po upowszechnieniu świadczenia 500+ wsparcie rodzin z dziećmi z najwyższej grupy decylowej wyniesie przeciętnie 920 zł miesięcznie, co oznacza, że będzie nieznacznie wyższe od tego, uzyskiwanego przez rodziny najuboższe (por. Wykres 1). Rozszerzenie świadczenia wychowawczego kosztować będzie budżet państwa 18,3 mld zł rocznie, zaś najwięcej korzyści przyniesie rodzinom o wysokich dochodach, wśród których znaczna część nie uzyskuje obecnie wsparcia na pierwsze lub jedyne dziecko. Spośród najbogatszych 20% polskich gospodarstw domowych rodziny z dziećmi zyskają na tej reformie 5,4 mld zł rocznie, czyli 30% całkowitych kosztów rozszerzenia 500+, a te spośród najbiedniejszych 20% – jedynie 0,8 mld zł, czyli 4% całkowitych kosztów tego

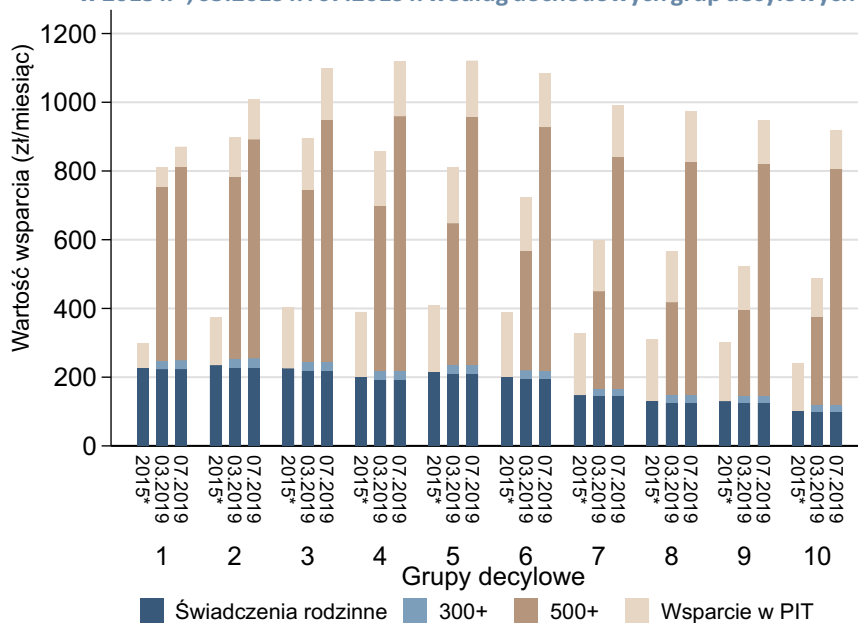
* Myck M., Najsztub M., Oczkowska M., Trzciniński K., 2019. *Pakiet podatkowo-swiadczeniowych rozwiązań rządu Zjednoczonej Prawicy*. Raport Przedwyborczy CenEA. Pełna wersja dostępna jest na stronie CenEA www.cenea.org.pl i na www.facebook.com/CenEA.CentreForEconomicAnalysis

** Analizy dystrybucyjne względem grup dochodowych przedstawiono w podziale na tzw. grupy decylowe, czyli dziesięć grup obejmujących po 10% populacji, od gospodarstw o najniższych dochodach do dyspozycji do gospodarstw najbogatszych.

rozszerzenia. Taki dystrybucyjny efekt poszerzenia świadczenia 500+ istotnie różni się od tego, jak rozkładają się korzyści ze świadczenia wychowawczego w formie funkcjonującej obecnie: z całkowitej kwoty 21,9 mld zł rocznie 3,5 mld (16%) wypłacane jest rodzinom z najbogatszych 20% gospodarstw domowych, a 4,9 mld zł (22%) – rodzinom należących do najbiedniejszych 20% gospodarstw.

Zatem tak jak wprowadzenie świadczenia wychowawczego 500+, pomimo szeregu zastrzeżeń co do szczegółów jego funkcjonowania, można było uzasadnić z punktu widzenia ograniczenia ubóstwa i nierówności, to jego planowane rozszerzenie, przy bardzo wysokich kosztach dla sektora finansów publicznych, będzie miało minimalny wpływ na dochody najuboższych rodzin z dziećmi. Z tej racji, że na reformie korzyści odniosą głównie rodziny o średnich i wysokich dochodach, trudno również oczekiwać przełożenia upowszechnienia świadczenia 500+ na wzrost poziomu diety w Polsce.

Wykres 1 Przecięte miesięczne wartości wsparcia rodzin w systemach obowiązujących w 2015 r.*, 03.2019 r. i 07.2019 r. według dochodowych grup decylowych

Wykres 1

Źródło i uwagi: Raport Przedwyborczy CenEA 12/04/2019.

– Uzasadnienie upowszechnienia świadczenia 500+ na pierwsze dziecko pozostaje zagadką – komentuje dr hab. Myck. Przy wprowadzaniu tak kosztownych reform można by spodziewać się bardziej czytelnego określenia tego, jaki przyświeca im cel, na ile realistyczne jest jego osiągnięcie i czy nie można osiągnąć go w sposób korzystniejszy z punktu widzenia budżetu państwa. Upowszechnienie programu 500+ nie przełoży się na obniżenie ubóstwa i są małe szanse, by miało istotny wpływ na liczbę urodzeń.

Analizy przedstawione w informacji prasowej są częścią mikrosymulacyjnego programu badawczego Fundacji Centrum Analiz Ekonomicznych (CenEA). Dane wykorzystane w analizach pochodzą z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych 2017 i zostały udostępnione przez Główny Urząd Statystyczny. Raporty CenEA są dostępne na stronie www.cenea.org.pl. Główny Urząd Statystyczny nie ponosi odpowiedzialności za wyniki przedstawione w Raporcie i w Informacji Prasowej i za wnioski z nich płynące. Wnioski zawarte w Raporcie i Informacji Prasowej opierają się na obliczeniach przeprowadzonych przez autorów przy użyciu modelu SIMPL.

CenEA jest niezależną, apolityczną jednostką naukowo-badawczą skupiającą się na analizie konsekwencji polityki społeczno-gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem Polski. Więcej informacji na stronie www.cenea.org.pl.

Kontakt dla mediów

Fundacja CenEA

dr hab. Michał Myck
tel. 91 831 40 29

mmyck@cenea.org.pl

Fundacja CenEA

Monika Oczkowska
tel. 91 831 40 29

moczowska@cenea.org.pl